

Восит САДУЛЛА

ЧАМАНДА

Үйдай бўлиб кезар дилбар чаманда,
Чаманда ханда-ю, йўқ унда ханда.
Не орзу, ўй, хаёлга баста кўнгли,
Бўлибдири кўз хаёл забтига бандада.
Паришон сочларидек ўй, хаёли,
Нигоҳи ҳам ўзидек ёсуманда.

Жамол КАМОЛ

Иўқ, биз аямадик дунёни асло,
Айтдин рост гапларни роса чайналиб.
Тириклик бешиги бўлмиш шу дунё
Кетиб бораверди қалқиб, ҷақиалиб.

Ерга ҳам, кўкка ҳам келтирмай имон,
Айтдин чин сўзларни яна ямланиб.
Омонлик ўй, деб аталган жаҳон
Кетиб бораверди кўзи намланиб.

Ҳа, биз ўзимизни алдадик кўпроқ,
Айтдин бир нималар яна гўйдирашиб.
Диёнат муъки деб аталган турпроқ
Ҳамон кетиб борар оғиг, гулдирашиб...

Энди истикболда кўринар олов,
Энди ахтарамиз ҳаётга најот.
Энди қайда деймиз умидга гаров,
Энди тополмаймиз сабрга сабот.

Одамлар, бас энди, инсофга қайтинг,
Умид ҳам, најот ҳам сизга шу фақат:
Энди ҳақиқатни барадла айтинг,
Дунёни қутқариб қолар ҳақиқат...

САБОГИ

Қўнгилга солди ўн бир қиз қароги,
Шу ондан йўқ қувончимнинг адоги.
Бўлурму шунчалар қиз дилрабоким,
Қуялгандек юзу қадди, дудоги.
Қараб оғзим очиқ қодди, ки ҳайрон,
Қўзу қош, лабда йўқ жилва саноги.
Қўринг, кўрманг чаман
рухсори тенгсиз,
Уборсиз қўнгли бир завқлар булоги.
Лаб узра ҳар табассумдан ажабким,
Бўлур чўйдай ёниб гулгун ёноғи.

МАСЛАҲАТ

Қутилмайди ғалвадан бошим,
Ийғлаб кирап ўғиздим дилхун:
— Дада, дада, анув «Қўёшм»
«Поқ» этдию, ёрилди бугун.
Әртасига яна шу аҳвол,
Яна янги харҳаша, йиги:
— Дада, дада, ёрилди «Иқбол»,
Бор эди-ку, анув, сарифи.
Бириси кун тағин можаро,
Уғлим йийғлаб қайтади шомда:
— Дада, дада, ёрилди «Дунё»,
Қарға чўқуб қоча ишкомда...
Юпатаман, ўзга нетаман;
Бошқасини ола қол, болам...
Кейин боплаб койиб кетаман,
Узимни ҳам, ўзгаларни ҳам.
«Дунё» деган буюк сўзларни
Пуфакларга ёзманд, дадалар,
Овонтириб қора кўзларни,
Бехудага берманг ваъдалар.
Изоҳ сўраб бир кун сизлардан,
Болажонлар эта ариз ҳол,
Не дейинши билмай дафъатан,
Туриб қолманг паришон ва лол...

ЖИНОЯТ
ВА ЖАЗО

Унинг шеъри эди хаёлларга зеб,
Яшарди мардана, ҳалол ва саҳий.
Ҳақиқат элчисидирсан ерда деб,
Балки қулогига етимиши ваҳий.
Шеър муқаддас эди, қалом муқаддас.
Ошиб ўта олди тариқатларни.
Шу гузал мұхитда оларкан нафас,
Инсонларга айтди ҳақиқатларни.

дердилар. Мен бориб айтардим. У киши, нима, қаерга борарканим, деб сўраб ҳам ўтирамсадан, бир пасда пизи қамонкин кийиб, кимчиги салласини бошига қўндириб чиқарди. Остида масиқан кўк ҳангиси. Халил бобо атайн шигага ҳала босиб диконглатади. Мен завклаб кувлаб кувламан. Отам, бу чол ҳалил бозлардан бўқуват, дейдилар. Улар бозорга, тўй-маъракаларга бирга боришар, эртасиге дуқонходада ўша тўй ҳақиқатни таасиротларидан ўзоқ сухбатлиш ўтиришади. Халил бобо наимоз-нинеёни билмас, эскичадан ҳам, янгишадан ҳам саводи йўқ эди. Бир куни отам у киши билан қандайдир бир улфатчиликка боради. Улфатларнинг кўпичиги Халил бобони танимас экан. Отам мезонларга, Халил бобони кўрсатиб, будиши ката мулло, мадрасаси ҳатм қиғланлар, дейдил. Бу мактоблардан эриб кетган Халил бобо кизарни ниб тўрга чиқиб ўтиради. Об-ошдан кейин отам ёнидаги йигитлардан бирига: «Эскича бир жанномами, девоним топиб келсангиз, мулло бобо бир хонин киссалар», деб шипшияди. Халиги юигит чиқди кетади ва ҳояя ўтмай кизил духо бижуда ўрголик китоб кетлириб:

— Мана, «Девонай шоҳ Машраби», — деб ўпид иккى марта манглайтига теккизагач Халил бобога тутқизади. — Қани, мулло бобо, бир шишталики.

Халил бобо отамга ўқрайб қарайдида, но-лож китобни олиб, тиш қайраганча варақлар бошлийди.

— Уқримуму ҳўзойнагам ўйда колган, — дейди у сир бермай.

Халиги юигит яна чиқиб кетади. Бир пойнга кора ибай бойланган ҳўзойнагам топиб келади.

— Мана қўзойнан.

Халил бобо отамга яна бир ўқрайб қарайдида, баромганинг учи билан ҳўзойнагамни илиб олиб, тескари томонини қўзига қўндиради. Лекин ҳадеганди шамолга ҳам дош бериб, коматини тик тутганча мэргар турарди. Отам айтингин учини ерга кўмайтганларди:

— Бу қаюнчага туради, ота! — деб сўрадим.

— Залдолучанг катта бўлиб, дарахта айланса, айрининг ҳам ҳожиҳ бўлмай қолади, — дедилар, — ҳозир бекувват-да, танаси жон олга, унга айрар нимага керак.

— Ҳо...

— Бу йиги залдолучанг довучча қиласи, сарғай пишаги биринчи хосилидан Халил бозонга обориб берасан.

— Нега, ота?

— Чунки Халил бобони қишлоғимиздаги энгари, табарук олад, ният қилиб обориб берсанг, дуо қиладилар. Ўзин ҳам, залдолучанг ҳам узоқ умр қўрасизлар.

Халил бобо асли Толибинг бобоси. Толиб мен билан жўра. Унинг отаси Ҳамид тога отам билан баравар, иқказларининг ҳам йиллари маймун экан. Лекин отасининг гали қўрии Ҳамид тога билан эмас, у кишининг отаси — Халил бобо билан чиқади. Эрталабдан кечгача отасининг дўнлини ўтиради. Мен дам боссанам, Халил бобо чой қўйиб беради. Отам темирни олгова кўйнаган пайтларда Ҳалил бобо бир пийда қўйиб беради. Ҳалил бобо асли «Уста Карим» деб чиқади. Унинг элкалари кенг, кўкиш қаварик, оплок соқоли кўрганинг туклари билан кўшилиб кетган, кўзлари кизигш, нуқул тиш қараб, ғалати овоз ҷиҳориб туради. Гоҳидда отам мене уларникни юриб, бор Ҳалил бобонга айт, тезда эшакларни миниб чиқсинлар,

ШУ ВОКЕАНИ отам ҳаммишоқларга тез-тез ўтишиб беради. «Томоқ чаток, томоқ чаток» деганда ҳамма кулар, уларга қўшилиб Ҳалил бобо ҳам кулар ва бош чайқаб туриб: «Э, касалинг курсин, усто Карим», деб кўйиб.

Ҳовли орқасидаги ўрикчанинг довуччалари сарғай пишса дастлабки ҳосилини ана шу Халил бобога обориб берасан.

У киши дуо қиладилар, ўзин ҳам, дарахтим ҳам узоқ умр.

Шунинг учун ҳар эрталаб ўтиқудан турса солиб, айлон томонидаги тўсиқдан ортика ўтамнан ўрикчамга қарайлан, унинг атрофидан айланиси, айрини ушлаб охиста силик қўйиб.

Бир куни эрта азонда ўйгониб, кўл-бетимини ҳам ювасдан томорқага ўтдим. Қарасам, ўрикчамга тираб қўйилган айри йўқ. Кўчат мевасининг мўл-

Тараб гулларга шуъла турса ҳамки,
Бино йўқдир, димоқ билмас димоғи.
Не бахт, Восит, муносиб ёр тоидинг,
Муҳаббат, ишқ эруп севган сабоги.

КОЛИШМАС

Гулум руҳсори кўзгудан қолишимас,
Ҳавас қилса, бу орзудан қолишимас.

Эруп жонбахш қуёшдек ҳар нигоҳи,
У ёз қудратки, ёфудан қолишимас.

Қўрар ботинни ҳам шаҳло кўзлари,
Сехрлашда у жодудан қолишимас.

Лабин васфини сиз сўрманг ўзгидан,
Дудогин боли олудан қолишимас.

Дили сезгир, тўлиқ, ҳисларга доим,
Вафо изловчи туйгудан қолишимас.

Узин асрар ёмон кўздан ҳамиша,
У ҳуркаклика оҳудан қолишимас.

Мена, Восит, амалдай ўти ёр-ёр,
Ки, ёрим васли дорудан қолишимас.

Фарид УСМОН

ЮРАКНИ
АСРАНГ

Иигирманчи асрdir бу,
Ҳаёт бир жаннат мисол.

Қалбимни қийнаб туйгу
Мени лол этар бир ҳол.

Билолмайман
не учундир

Фароғатли бу дамлар,

Юрагини ушлаб туриб

Иикилади օдамлар.

Одамийлик одам учун

Рўзи азал муқаддас.

Лекин аҳвол ўзга
бу кун,

Манфаат ушалса бас.

Керак бўлса ҳиёнатга

Мойил жўра
ҳамдамлар,

Балки, шундан
юрак ушлаб

Иикилмоқда օдамлар.

Бирор-биорга

мехрибон,

Лек шердай этар ҳамла.

Ғазаб деган
маҳлуқ ҳар он,

Одамни ютар ямлаб.

Қаердан бу асабийлик

Қайдан пайдо
бу ғамлар.

Балки, шундан
юрак ушлаб

Иикилмоқда օдамлар.

Мехр-оқибат
темирларнинг

Орасида қийналиб.

Газларнинг
қўмирларнинг

Орасида қийналиб,

Қочаётир ҳислар сўниб

Ийқолиб қўзда намлар.

Балки, шундан юрак
ушлаб

Ашнишони оғир юки остида,

Эзилади узун тунлар юрагим.

Узоқларда қолаётган чироқдай,

Сўниб борар дил бурчидаги тилагим.

Кундузларни ҳамдамларни кечади,

Осоишта ўтар гоҳи кечалар.

Дим хонани тарқ этаман дафъатан,

Паноҳ бўлар қок ярим тун қўчалар.

Сўнаётган тилагим деб ўлдузга,

Тикиламан қўлни чўзуб умидвор.

Тун риштаси бояланади кундузга,

Шунда менга бир ҳол бўлар ошкор.

Маишатнинг оғир юки демаки,

Шафқат қилмас юрагимни эзмоқда.

Ҳаётимнинг олтина тенг дамлари,

Бир бефойда гулзор аро кезмоқда.

Юлдузларга бўқиб туриб сўрайман,

Абдурахмон ИБРОХИМОВ

ДАСТЁР

«ШУМ БОЛАНИНГ ЖИЯНИ» ТУРКУМИДАН

КИМСАН ТУРАЕВИЧ кирши билан қабулхони бирдан торайб қолди. Лукмона катта ётот яшикка ўтказилган лимон дарахтининг тагини пичок билан юмшатар, катта холаси — котига Рохиллоҳон стол галадонларини тартибиға соларди. Лукмона тепасида беш юз йилни чиордек ўйон, салобатни кишини кўриб зўрга салом берди. Рохиллоҳон холисиги директорга пешивоз чиди.

Бу ерда бегона нима килиб юриди? — ўдагайдали гавасдини мос гулдурос овозда Кимсан Тураевич. — Мен неча марта айтганиман, шенбалликке бола эргаштириб келингасин!

— Узар, — ҳикоялар тортидиди. Рохиллоҳон, — жигним, бизнис-книга келган эди, бир ўзини юбринги... ўзи сизни маҳаллангизда, кучани пастроғида туради... Даврон аеканин ўғли...

— Танимайман! — деди жаҳл билан директор, — танини истамайман ҳам! Бўйрганини бажаришарини истамайман, холос! — У хонасига кира туриб буюрди: — Боз экономист Арофат Ҳузуржоновани чакнирган!

Бир озди сунг ҳаммадекини аттириши тубиб кетди, оплок, лўмбилимлана жувон — Арофатхон қабулхонага кириб келди.

— Лоақал шанбаликда ҳам тинчлик қўй-а! — зорланди у узлашканда синклини юзини бўришириб. — Ия, бу той бола ким, Рохиллоҳон! — Оббо, дастер-е, холанг ардамлашгани

Мамадиёр ХУШМАТОВ

СЕНГА

Киз бола қўхликинина. Кизласан шўхликинина. Кизғининг ёшлигини, Екди-еъ, шўрликинина. Қазилинг, арзлашинг Оҳ турлик-турликинина. Иккетегинг қўпизини — Кулчадек нурликинина. Менинг хаёлимдадир Калтиш бир шумликинина. Момбиг қўлинини кисдим — Бу нечук зўрликини?! Индамайсан, бегубор — Соғдийсан, шўрликинина...

ФИЙБАТ

Суҳбатлашар уч одам, Февралиди, мартиди! Виздам гапи гибатини, Ҳасадимили дардиди! Суҳбатлашар уччиви, Секин ў ёк, бу ўқдан. — Фалончининг кубени, Айтинг, қайсан қишлоқдан. Ҳов, Бекшулут, кўрдиганини Суҳбатлашар уччиви, Секин ў ёк, бу ўқдан. — Раштадек кўйиди. Ҳичча кўйиди. Эшият маккориниң қизи. Билар турли «мода-и». Қўйлакид ер юттуригиниң Қўринади бадан. Анадаваша Ойдиннинг Қизи келтаг ўқиндан. Болаларга дарс беради. Девор сакраб ўтишдан. Бригадир бўлди-я. Аниви Ҳаким пачоқ. Кечагина «бритади»дан, Ўғирларди қозаочоқ. — Раштадек бўйиди, Эзманизим устидан. — Райкомдаги таниши, Отасининг дўстиди. Ҳей, алини одамлар Ақлингиздан озманинглар. У акамнинг ҳўраси — Оғайнини, ёзмандар. Суҳбат роса қизиди. Роса ичиди қидан, Гийбат керак узарга Яхин гандан не фойда. Суҳбатлашар уччиви, Бир қиз келарди яв. Секин деди борини. — Чолзор кўйиди анов. Кўрда ўзинни қизи, Ингиштирик инчигини. Деди, — бўлди, бас эди, Гийбат қўлманинг ҳеч кимни. Мента қараб турб дер: Ҳим, тўрваси мўлтони, Билимсанни ҳали ҳам, Гийбат — гапнинг сultonни...

Рассом А. КОМАРОВ (Самарқанд)

ЧОЙХОНА ХАБАРЛАРИ

СУХБАТНИНГ ГУЛИ

Еш одим Кидир Бидиров «Гийбат-суҳбатнинг гули» мавзудаги илмий ишини муддатлини ўзимо қилди. Илмий тадқиқот институти олимшинлари наутиясини ўзи ниллаётган корхонада ҳаётта тадбиг этиши учун ўйланима берди.

ИЛОЖ

Бошқалада меҳнатсан даромадларга қарши аёвсиз ўчилиган. Кисса муддат ичда барча чайков зозорлари ёнилиб, текинхўлларга биттадан ҳайсан берилди. Ҳаридорлар эди ноёб молларни бемалол база ва магазин омборхоналаридан чайков нархida сотиб олишишоқда.

КАРОР

«Терабюринг» районидаги ўкувчиларни бундан кейин қишлоқ ҳўжалик ишларига бир оғдан ортиг ёжалдатмаслинига таъсири кўзини топширилди. Ҳозир шаҳардаги кўмалларни наутиясини ўзи ниллаётган корхонада ҳаётта тадбиг этиши учун ўйланима берди.

ЯНГИ ЧОЙ

«Ажриқобод» чой қадоқлаш фабрикасида кўк чойнинг янги турини ишлаб қўйла бўлди. Чиройли кутичаларда чикарилётган ба ичимлининг аввалинг чойлардан афзаллиги шундаки, унда ажриқ эмас, беда таъми бор.

ҚУЛАЙЛИК

«Лойқакент» шаҳар марказий қўчаларидан биррида пивдалар учун узунлиги эти юз метрлир ер ости ўйлаги фодаланниша топширилди. Ҳозир шаҳардаги кўмалларни наутиясини ўзи ниллаётган корхонада ҳаётта тадбиг этиши учун ўйланима берди.

Холтўра ҚУЛТУРАЕВ

Қўюн

Мумтоз МУҲАМЕДОВ

БИР ДЎСТ ТАҶРИФИ

Ҳўйлансанки, дунё фақат мен-ла банд, Ҳўйши ҳам, дўстинг ҳам, душман ҳам бахил! ... Ўйларниң ҳадидан бир қарис баланд, Ҳасаддийлик, жохиллик бу, ахир! Дотуми шуҳрати жон деб берилди, Қўниқдинг янга «мен-мен» деб яшашга. Тилга эри берим, сўзга зеб берим, Дейсанки, наровсанси чиқим кўёшга. Мунгайб турсаси ноҳақ сўз айтиб, Ҳасаддан ютоқб, ичдан куюнб, Нега сен асплинига келмайсан кайтиб, Лоақал кўз-кўзга тушса суюнни...

Яна зиндан дўстга санчилар сўз — тифе, Сен қўйланг ишни гар дўст қила олса, Балки дўст ҳам «нунсон» оларди шаксиз, Ҳўйни сер соглан ўйларга солса... Дилда борини қил, ошкора баби, Ишондагидан лақмалар ҳали ҳам бисёр Қимлигинг-ку эди бўлмоқда аён, Дўст дешига бизни қўйлинг жуда тор, Қайнаб-қайнаб «пишдиқ» кураш майдониди Дўст ҳам, душман ҳам кўрмасин талофот, Бизда дўстлик — буюк инсон қалбда, Зўр хислар яшашга берар кафолат.

ЎЗБЕКИСТОН АДАБИЁТИ ВА САНЬАТИ

СОЮЗА ПИСАТЕЛЕЙ УЗБЕКСКОЙ ССР И Министерства культуры Узбекской ССР

Издается на узбекском языке

Редакцияга келган қўлзма ва суратлар авторларига қайтарилмайди.

Редакция адреси: Тошкент — 700083, Ленинград кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: баш редактор — 33-52-91, 32-57-42; баш редактор ўринбосари — 33-43-65, 32-54-66; масъул секретар — 33-49-93; секретарият — 32-58-49. БУЛЛІМЛАР: интихоний-сийси — 32-56-50; таънид ва адабиётшунослик — 32-55-98; поэзия ва проза — 32-55-78; санъат — 32-56-48, 32-54-56; ҳафзлик — оммий ишлар — 32-56-49; сатира ва юмор — 32-54-71.

БАСАРСОН КУЛАДИ

БИРБАЛ ЛАТИФАЛАРИ

P — 10909

Узбекистон Компанийи Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64593.

В. 3139.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 11 12

Ўзбекистон Компанийи Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64593.

Издается на узбекском языке

Редакция адреси: Тошкент — 700083, Ленинград кўчаси, 32.

ТЕЛЕФОНЛАР: баш редактор — 33-52-91, 32-57-42; баш редактор ўринбосари — 33-43-65, 32-54-66; масъул секретар — 33-49-93; секретарият — 32-58-49. БУЛЛІМЛАР: интихоний-сийси — 32-56-50; таънид ва

адабиётшунослик — 32-55-98; поэзия ва проза — 32-55-78; санъат — 32-56-48, 32-54-56; ҳафзлик — оммий ишлар — 32-56-49; сатира ва юмор — 32-54-71.

Баш редактор — 33-52-91, 32-57-42; баш редактор ўринбосари — 33-43-65, 32-54-66; масъул секретар — 33-49-93; секретарият — 32-58-49. БУЛЛІМЛАР: интихоний-сийси — 32-56-50; таънид ва

адабиётшунослик — 32-55-98; поэзия ва проза — 32-55-78; санъат — 32-56-48, 32-54-56; ҳафзлик — оммий ишлар — 32-56-49; сатира ва юмор — 32-54-71.

Баш редактор — 33-52-91, 32-57-42; баш редактор ўринбосари — 33-43-65, 32-54-66; масъул секретар — 33-49-93; секретарият — 32-58-49. БУЛЛІМЛАР: интихоний-сийси — 32-56-50; таънид ва

адабиётшунослик — 32-55-98; поэзия ва проза — 32-55-78; санъат — 32-56-48, 32-54-56; ҳафзлик — оммий ишлар — 32-56-49; сатира ва юмор — 32-54-71.

Баш редактор — 33-52-91, 32-57-42; баш редактор ўринбосари — 33-43-65, 32-54-66; масъул секретар — 33-49-93; секретарият — 32-58-49. БУЛЛІМЛАР: интихоний-сийси — 32-56-50; таънид ва

адабиётшунослик — 32-55-98; поэзия ва проза — 32-55-78; санъат — 32-56-48, 32-54-56; ҳафзлик — оммий ишлар — 32-56-49; сатира ва юмор — 32-54-71.

Баш редактор — 33-52-91, 32-57-42; баш редактор ўринбосари — 33-43-65, 32-54-66; масъул секретар — 33-49-93; секретарият — 32-58-49. БУЛЛІМЛАР: интихоний-сийси — 32-56-50; таънид ва

адабиётшунослик — 32-55-98; поэзия ва проза — 32-55-78; санъат — 32-56-48, 32-54-56; ҳафзлик — оммий ишлар — 32-56-49; сатира ва юмор — 32-54-71.

Баш редактор — 33-52-91, 32-57-42; баш редактор ўринбосари — 33-43-65, 32-54-66; масъул секретар — 33-49-93; секретарият — 32-58-49. БУЛЛІМЛАР: интихоний-сийси — 32-56-50; таънид ва

адабиётшунослик — 32-55-98; поэзия ва проза — 32-55-78; санъат — 32-56-48, 32-54-56; ҳафзлик — оммий ишлар — 32-56-49; сатира ва юмор — 32-54-71.

Баш редактор — 33-52-91, 32-57-42; баш редактор ўринбосари — 33-43-65, 32-54-66; масъул секретар — 33-49-93; секретарият — 32-58-49. БУЛЛІМЛАР: интихоний-сийси — 32-56-50; таънид ва

адабиётшунослик — 32-55-98; поэзия ва проза — 32-55-78; санъат — 32-56-48, 32-54-56; ҳафзлик — оммий ишлар — 32-56-49; сатира ва юмор — 32-54-71.

Баш редактор — 33-52-91, 32-57-42; баш редактор ўринбосари — 33-43-65, 32-54-66; масъул секретар — 33-49-93; секретарият — 32-58-49. БУЛЛІМЛАР: интихоний-сийси — 32-56-50; таънид ва

адабиётшунослик — 32-55-98; поэзия ва проза — 32-55-78; санъат — 32-56-48, 32-54-56; ҳафзлик — оммий ишлар — 32-56-49; сатира ва юмор — 32-54-71.

Баш редактор — 33-52-91, 32-57-42; баш редактор ўринбосари — 33-43-65, 32-54-66; масъул секретар — 33-49-93; секретарият — 32-58-49. БУЛЛІМЛАР: интихоний-сийси — 32-56-50; таънид ва

адабиётшунослик — 32-55-98; поэзия ва проза — 32-55-78; санъат — 32-56-48, 32-54-56; ҳафзлик — оммий ишлар — 32-56-49; сатира ва юмор — 32-54-71.

Баш редактор — 33-52-91, 32-57-42; баш редактор ўринбосари — 33-43-65, 32-54-66; масъул секретар — 33-49-93; секретарият — 32-58-49. БУЛЛІМЛА